

VĀRDAM IR SPĒKS!

Šovasar sarunu festivāla LAM-PA laikā LAPAS aicināja domāt par un ap tēmu "Vārda spēks", ko turpinām arī rudenī, tostarp šajā izdevumā. Festivāla laikā uz vienas no skatuvēm sadarbībā ar apraides kompānijas "Yle" (Somija) žurnālistu Gustaf Antell aicinājām uz diskusiju par mediju lomu demokrātiskā sabiedrībā un nesadzirdētām sabiedrības grupām. Diskusijā piedalījās žurnālisti un mediju zinātnieki no Latvijas, Igaunijas, Polijas un Ungārijas. Dalāties ar dažām vērtīgām atziņām un secinājumiem no notikušās diskusijas.

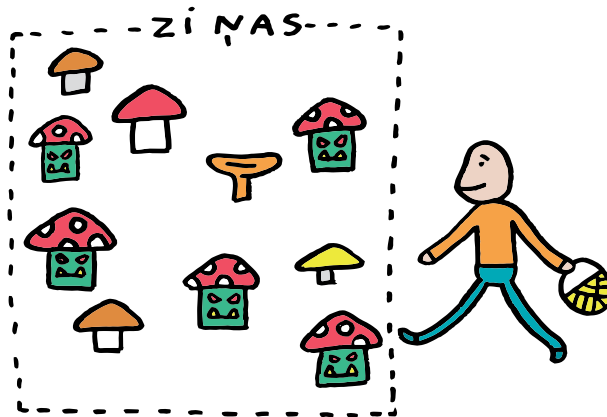
"Patiesība ir bezjēdzīgs jēdziens, kas atsājams filozofu interpretācijām. Žurnālistika, kas dod ieguldījumu sabiedrībā, ir fakto balstīta žurnālistika. Kad sakām, ka fakti ir garlaicīgi un mums jāpasniedz ziņas kontekstā vai, ka stāsti jāstāsta vienkāršā valodā un pretrunīgi fakti nesader kopā, mēs riskējam nojaukt robežas starp patiesību un faktu," apgalvo Dario Cavegn,

ERR News (Igaunija) vadošais redaktors.

Savukārt Gustaf Antell atzīst, ka "daudzām sociālām

arī individuus, kas ir atstumti. Nereti šos intervejamos dēvē par "gadījumiem", attiecoties pret tiem kā objektiem, un,

MĀKI LASĪT?

grupām ir iemesls justies izslēgtām no mediju telpas. Nereti žurnālistiem to ir grūti saprast, jo tie domā, ka dara visu, lai sadzirdētu katru sabiedrības grupu, intervējot dažāda veida ļaudis,

dramatizējot viņu stāstus."

"Atstumtās grupas ir ne tikai atstātas bez balss, tās nereti atrodas ārpus informācijas telpas. Tas raisa dziļākas nošķiršanās no sabiedrības, negaidītus atstumto grupu uzliesmojumus un citus riskus. Spilgti piemēri ir pēdējās vēlēšanas ASV un BREXIT," skaidro antropoloģe Anna Žabicka. Antropoloģe uzskata, ka žurnālistiem, lai mainītu situāciju uz labu, ir "jāatzīst, savs profesionālais un morālais pienākums būt iekļaujošiem."

Vēl viens mūsdienu informācijas telpu ietekmējošs fenomens ir viltus ziņas. Kā atzīst blogeris Jānis Polis, "tas prasa niecīgus finanšu resursus, lai mūsdienās izplatītu viltus ziņas. Savukārt, lai atspēkotu šīs ziņas, jāiegulda nesalīdzināmi lielāks resurss."

#VārdamIrSpēks •

Noskaties pilnu diskusiju šeit - <http://straume.lmt.lv/lv/konferences/konferences/vienrinde-par-nesadzirdetajiem/1001689>

LAPAS SLEJA

Inese Vaivare, biedrības "Latvijas Platforma attīstības sadarbībai" direktore

Katru dienu miljardiem cilvēku rada vārdus - sociālajos tīklos, blogos, plašsaziņas līdzekļos, darba vietās, izglītības iestādēs un ikdienas sarunās. Vārdiem ir ne tikai nozīme, bet arī spēks. Vai "oligarhu sarunu" spēks ir lielāks par "virtuves sarunu" spēku? Vai skolēna vārda spēks ir mazāks par ministra vārda spēku? Kas rada vārda spēku - pats vārds vai tā teicējs, vai vieta, kur tas tiek pateikts?

Daži vārdi ir tik sarežģīti, ka to spēks rodas, tikai tos šķetinot daļās. Šogad Pasaules labāko ziņu izdevumā šķetinām vārdu "ilgtspējīga attīstība", piedāvājot iedvesmojošus piemērus no Latvijas vārda spēka pasaulē - Ukrainā, Uzbekistānā, Tadžikistānā, Kazahstānā un Kamerūnā.

Arī katram no jums ir iespēja dot savam vārdam papildus spēku - esam apzinājuši dažādus noderīgus resursus, pieredzes stāstus no visas pasaules, kā arī aicinām iekļauties Eiropas līmeņa akcijā Globālās izglītības nedēļa un tematiskos projektos. Latvijas Platforma attīstības sadarbībai ir ideju kopiena labākai pasaulei. •

Līdzfinansēts no Eiropas Savienības programmas "Eiropa pilsotiem"

MODEM-E

VĀRDA SPĒKS CĒSU PILSĒTVIDĒ. BRAUC, APSKATIES!

Vieta: Cēsis, Raunas iela 9 (no Kr. Valdemāra ielas)

Autors: Dainis Rudens

Projekts: More Democracy for More Europe (MODEM - E)

Ideja: Vārds ir izpausmes forma, kurā mēs ievijam savu domu. Ja domu var noslēpt, tad vārds ir atklāts. Vārds pēc tā pateikšanas vai uzrakstīšanas kļūst publisks un aizsāk tālākus procesus.

Projektu īsteno: LAPAS (Latvija), Crosol (Horvātija), HAND (Ungārija), Sloga (Slovēnija)

"Tavam vārdam ir spēks, ja esi atvērts pieņemt un cienīt dažādību!" - Mudīte Priede, Latvijas Pašvaldību savienības ģenerālsēkretāre

"Tavam vārdam ir spēks, ja pats patiesi tici tam, ko saki un, ja pats dari to, par ko runā," Daiga Zaķe, biedrības "Izglītības iniciatīvu centra vadītāja, LAPAS padomes priekšsēdētāja

"Vārdam ir spēks, ja ir daudz drosmīgu cilvēku, kas to izsaka," Liene Rozenštrauha, Vidzemes augstskolas Komunikācijas un sabiedrisko attiecību studente

"Tavam vārdam ir spēks, ja Tu neatlaidīgi meklē domubiedrus un nepadodies pie pirmā "nē!", Miks Muižarājs, Saldus Aizsardzības biedrības valdes loceklis

"Vārdam ir spēks, ja tam seko rīcība," Anita Birzniece, biedrības "Dēms" valdes locekle

KLĀTIENE KĀ PILNVĒRTĪGĀKĀ IESPĒJA MĀCĪTIES UN SAPRAST. KAMERŪNAS STĀSTS.

LAPAS biedru organizācijas "Esi labs" pārsāvis, arī LAPAS padomes loceklis Krišjānis Liepa šobrīd atrodas Kamerūnā, Centrālāfrikā. Lūdzām Krišjāni padalīties gūtajās atziņās, kas radušās klātienē mijiedarbojoties ar cilvēkiem un organizācijām globālajos dienvidos.

Sūtu lielus sveicienus Pasaules labāko ziņu dienā un ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu pieņemšanas otrajā gadadienā no Bamendas pilsētas, Kamerūnas angļiski runājošajā reģionā. Te kā brīvprātīgais aizvadu savu praksi organizācijā COMINSUD (Community initiatives for sustainable development) un kopā ar vietējiem izstrādāju plānu sociālā biznesa uzsākšanai. Lai gan Kamerūna pašreiz piedzīvo vairākas krīzes, ar lielu gribasspēku apbruņotie iedzīvotāji redz reģionu un valsti nākotnē nostabilizējamies. COMINSUD ir pieredzējusi organizācija, kas nereti tiek pieaicināta konsultēt citas organizācijas, arī pašvaldības reģiona attīstības jautājumos. Pazīšanās ar vietējiem aktīvistiem man atklājusi, ka Bamenda ilgojas pēc kultūras, un jauniešu organizācijas ir gatavas to risināt. Ieskiču dažu vietējo organizāciju profilu un darba metodes:

CAEFA -

vietējā organizācija, kas risina globālas problēmas, pielāgojoties vietējam kontekstam. Tās galvenā joma - meiteņu un sieviešu tiesību un labklājības stiprināšana. CAEFA palīdz apgūt jaunas zemes apstrādes metodes un sekmē kooperatīvu ieviešanu tradicionālajā zemkopībā, tādejādi palīdzot zemkopēm uzlabot savu ekonomisko neatkarību un spēcīnāt kopienu izveidi.

KEDJOM - KEKU (JEB "CĪLVĒKI NO MEŽA") -

vietējo apstākļu apvienošana ar pieejamajām modernajām tehnoloģijām organizācijas darbību padara ilgtspējīgu. Lai atjaunotu ūdens kvalitāti un apstādinātu mežu iznīcību, organizācija padarījusi mežu atjaunošanu par investīciju nevis ziedošanu. Izmantojot tādus konceptus kā crowdfunding un kriptovalūta, kas organizācijas vadītājam ļauj piesaistīt privātus līdzekļus no Eiropas, dzīvojot Kamerūnā. Organizācija ir izveidojusi arī skolu vietējiem bērniem, nodrošina citas organizācijas un privātpersonas ar apdraudētu koku sugu stādiem. Nākotnē pānota fermas un skolas pašpietiekamības nodrošināšana, mežu platības atjaunošana, ilgtspējīgu zemes apkopes metožu popularizēšana un ekoturisms.

LA LIBERTE ARTS GROUP un DREAM REFORMATION

Organizācijas, kuras kultūras pasākumu attīstību uzskata par vienu no priekšnoteikumiem sociālai attīstībai. Bamenda pēdējos 15 gados ir strauji sasniegusi 900 000 iedzīvotāju, bet tajā nav teātru, operas vai kultūras namu. Viena no šīm organizācijām ik mēnesi rīko atvērtās skatuves vakarus un virza plānu par kultūras centra radīšanu. Dream Reformation veicina teātra un deju grupu izveidi, strādā pie ielu priekšnesumu plānošanas, kas, ar Bamendas aktīvo satiksmi un publisku parku/atpūtas vietu trūkumu, ir īsts izaicinājums.

Ierodoties Kamerūnā pēc gandrīz divu gadu darba pie EU Aid Volunteers (EUAV) iniciatīvas projekta, sanāksmēm Eiropas galvaspilsētās, globālo dienvienu analizēšanas uz papīra, pāris minūšu laikā sapratu, ka tagad ir tas mirklis, kad patiesībā tikai sākšu kaut ko iemācīties par ziemeļu - dienvienu attiecībām, varas struktūrām un citām lietām. Pāris mēnešu laikā man ir radusies diezgan skaidra izpratne par to, kā šeit tieku uztverts; par plašām, bet pilnīgi pamatotām atšķirībām mūsu

Top eko-māja, kur pārļaut nakti Misty Mountain School viesiem. Tiek izmantoti tikai vietējie materiāli. Tikai naglas nāk no Ķīnas.

Kedjom - keku fermas izmēģinājumu daļā uzstādīts vertikālās dārzniecības paraugs, lai demonstrētu visiem un apkārtējiem lauksaimniekiem, kā iespējams iegūt ražu līdz pat piecām reizēm efektīvāk, neizmantojot ķīmiskos mēslojumus.

kultūrās un uztverēs; tāpat arī par pārsteidzoši daudzām līdzībām. Tas, ko cenšos pateikt ir, ka nekas neiemāca tik pilnvērtīgi kā klātienē pieredze. Uzskatu, ka klātienē gūtām zināšanām un pieredzei nereti ir lielāka ietekme kā tiešai attīstības palīdzībai. Tāpēc man ir liels prieks, ka līdzīgas mācīšanās

iespējas kļūst arvien pieejamākas jauniešiem Latvijā, un programmas kā EUAV to palīdz padarīt par pilnībā kontrolētu un drošu mācību / brīvprātīgā darba pieredzi. •

EU Aid Volunteers We Care, We Act

Ja arī Tevi interesē iesaistīties līdzīga veida projektos, raksti uz inese.vaiavare@gmail.com

UZBEKISTĀNA – ZĪDA PAKLĀJU, TIRKĪZZILO EZERU UN IEDVESMOJOŠAS VĒSTURES MEKLĒTAJIEM

Evija Pudāne, CLEANTECH LATVIA izpilddirektore

Padomju Savienība un tajā kopā pavadītais laiks ir viens no aspektiem, kurš joprojām darbojas, veidojot sadarbību ar Centrālāzijas valstīm, to skaitā Uzbekistānu. Uzbekistāna savu neatkarību ieguva 1991. gadā, un līdz 2016. gadam tās politisko un ekonomisko attīstību spēcīgi regulēja pirmais

prezidents. Šobrīd Uzbekistāna strauji attīstās un ir viena no interesantākajām ekonomikām Centrālāzijā. Izaugsmes potenciālu ietekmē arī straujā dzimstība, iedzīvotāju skaits pieaudzis no 20 līdz 32 miljoniem. Notiek virkne nozīmīgu pārmaiņu valsts pārvaldē, to skaitā valūtas tirgus liberalizācija.

Straujā attīstība nes sev līdzi negatīvos aspektus un viens no tiem ir ietekme uz apkārtējo vidi. Saudzīga attieksme pret dabu ir mūsu partneru virzīto risinājumu pamatā, tā ir pamatā arī CLEANTECH LATVIA stāstam Uzbekistānā, kas sākās 2014. gadā. Ceļot sadarbības tiltu ar Uzbekistānu, izgājām jaunu

skolu, kuru mēs pa šiem neatkarības gadiem bijām aizmirsuši – nerakstītiem likumiem, nezināmiem noteikumiem un vēsturiskās atmiņas nozīmi. Lai nu kā, kļūvām par retu ārvalstu bezpeļņas organizāciju, kurai atļāva pierēģistrēt pārstāvniecību.

Uzbekistānā ūdens ir dārgāks no resursiem, kura trūkumu īpaši asi izjūt tuksnešainie reģioni. Padomju laikos izbūvētās apūdeņošanas sistēmas deva iespēju audzēt labību un kokvilnu daudz plašākās teritorijās, tomēr tā laika politisko vadību maz uztrauca izraisītās klimata pārmaiņas reģionā. Smilšs vētras te nes līdzī smalkas sāls daļiņas, kas lēnām padara milzī-

gas platības par neauglīgām un pieejamo ūdeni par nedzēramu, cilvēkus nomoka elpceļu slimības, sliktas kvalitātes ūdens rada postošo ietekmi uz kādreiz pārtikušajiem un plaukstošajiem reģioniem, tie izmirst un cilvēki aizbrauc.

CLEANTECH LATVIA kopā ar saviem biedriem, ekspertiem vides aizsardzības jomā, arī šajā gadā veltīs savus resursus, lai palīdzētu 3 reģioniem Uzbekistānā kļūt gudrākiem un īstenot ilgtspējīgu reģionu attīstību: gudri pārvaldot ūdens resursus, ieviešot atkritumu savākšanu un pārstrādi, viedi plānojot pilsētas un reģionus un veicinot ekoloģiskas lauksaimniecības attīstību. •

ATBALSTA KIRGIZSTĀNAS UN TADŽIKISTĀNAS SIEVIETES

Centra "Marta" (MARTA) speciālisti jau vairākus gadus dodas uz Tadžikistānu un Kirgizstānu, kur dalās zināšanās un prasmēs, lai drošākas un vērtīgākas savās dzīvēs justos šo valstu sievietes un meitenes. Arī šoruden ar Ārlietu ministrijas finansālu atbalstu, MARTA īsteno projektu ar uzdevumu paplašināt Tadžikistānas un Kirgizstānas meiteņu un sieviešu ekonomiskās iespējas, nodrošinot pieeju izglītībai, novēršot agrīnas laulības un samazinot sociālo izslēgšanu un radikalizācijas riskus skolu vidē.

Uz diskusijām un informācijas apmaiņu, Centra "Marta" speciālisti aicinās kopā pašvaldību pārstāvjus, NVO, skolu direktorus un jauniešu līderus.

Ieskatam dažas atziņas no pērn Kirgizstānā un Tadžikistānā notikušajiem semināriem, kas ieskicē sieviešu situāciju abās valstīs: Tadžikistānā dalībnieki akūti norādīja uz nepieciešamību veikt dažādus un neatliekamus pasākumus dzimumu līdztiesības veicināšanai un vardarbības pret meitenēm un agrīno laulību novēršanai. Sievietes Tadžikistānā satraukti runāja par pieaugošo pašnāvību skaitu meiteņu pusaudžu vidū un to, ka katrā trešā meitene līdz pilngadības sasniegšanai

tiek izprecināta, kaut formāli likums to aizliedz.

Kā ievērojamu trūkumu meiteņu atbalsta sistēmas veidošanai tika minēta sociālo pedagogu neesamība un psihologu trūkums skolās.

Runājot par milzu plaisu starp tiesību aktiem un realitāti Kirgizstānā, dalībnieki dalījās stāstos par meiteņu un sieviešu piespiedu darbu, agrīno grūtniecību, meiteņu tirdzniecību, akcentējot un apzinoties riskus, reliģisko līderu spiedienu, līgavu nolaupīšanu, izvarošanu ģimenē, ekonomisko izolētību un cilvēku tirdzniecību un neļauj veidot izpratni par vardarbību kā noziedzīgu nodarījumu. Kirgizstānas specifiskā problēma – līgavu nolaupīšana, padziļina jauno meiteņu beztiesību, kaut likumdošana aizliedz līgavu laupīšanu.

Tāpat dalībnieki runāja par milzīga apjoma vietējo iedzīvotāju vervēšanu darbam Sīrijā, no kurienes praktiski nepienāk nekāda informācija par tur aizbraukušo situāciju. •

Materiāla tapšanā izmantoti www.marta.lv resursi.

SEKMĒ PRETKORUPCIJAS POLITIKU UKRAINĀ

Laikā, kad Ukrainā notiek valsts attīstībai izšķirošas pretkorupcijas reformas, Latvija sniedz atbalstu, apmācot 20 ukraiņu profesionāļus jomās, kurās šobrīd var būt noderīgas Ukrainai. Galvenokārt apmācības ir orientētas uz naudas nozīmes politikā mazināšanu.

Eiropas Padome, izvērtējot dalībvalstu politisko partiju kontroles mehānismus, atzina, ka Latvija ir ļoti piemērots partneris, kas var nodrošināt Ukrainai nepieciešamo pieredzi pretkorupcijas mehānismu stiprināšanā Ukrainā, jo ir labi attīstīta juridiskā un institucionālā bāze, kas regulē politisko partiju darbību, pirmsvēlēšanu kampaņas un pārraudzību. Projektu Ukrainā īsteno Rīgas Juridiskā augstskola un Sabiedrība par atklātību "Delna", ar Ārlietu ministrijas un ASV Emerging Donors Challenge Program. •

GLOBALĀS IZGLĪTĪBAS NEDĒĻA | 20. – 27. novembris

Globālās izglītības nedēļa (GEW) ir starptautiska Eiropas līmeņa iniciatīva, ko vairāk nekā 15 gadus koordinē Eiropas Padomes Ziemeļu - Dienvidu centrs, Latvijā GEW norisi koordinē LAPAS sadarbībā ar Ārlietu ministriju un UNESCO LNK. Šogad nedēļas devīze – **Manu pasauli veidojam mēs**. Aicinām izglītības iestādes, bibliotēkas, pašvaldības, BJC un ikvienu citu interesentu iesaistīties un izveidot GEW laikā savas izglītības aktivitātes. LAPAS līdz 25. oktobrim izstrādās katram pieejamu metodikas materiālu paku

Pieteikties līdz 10. oktobrim, rakstot uz sandra.rubene@gmail.com.
Vairāk info: www.lapas.lv

NODARBĪBAS PAR PROJEKTU IZSTRĀDI UN IEVIEŠANU

Oktobrī un novembrī LAPAS (www.lapas.lv) ar Ārlietu ministrijas atbalstu organizē divas nodarbības nevalstiskajām organizācijām, kurām ir interese izstrādāt un ieviest projektus attīstības sadarbības jomā

Vairāk informācijas: inese.vaivare@gmail.com

RESURSI

Iedvesmas stāsti - <http://stories.lapas.lv>

Raksti, spēles, video latviešu un angļu valodā - <http://lapas.lv/lv/par-attistibu/>

LAPAS zināšanu krātuvē (ar tematisku meklēšanas funkciju) <http://lapas.lv/lv/zinasanu-kratuve/zinasanu-datubaze/>

LAPAS biedru organizāciju un ekspertu datu bāze (pieejams tēmu šķirotājs) <http://lapas.lv/lv/zinasanu-kratuve/biedru-datubaze/>

Sazinies ar mums, ja nepieciešama palīdzība atrast resursus, ekspertus, partnerus vai vienkārši - domubiedrus. lapasinfo@gmail.com

PIESAKIES SIMULĀCIJAS SPĒLEI!

25. novembrī Rīgā (vieta un laiks tiks precizēti) darbnīca - simulācijas spēle par konfliktu risināšanu attīstības sadarbības, humānās palīdzības un globālās izglītības kontekstā. Organizē Lukāš Horvatovč (Slovākija) un LAPAS. Simulācijas spēle, balstoties uz patiesiem notikumiem, ļauj iedziļināties aktuālās globālās izpratnēs, attīstīt kritisko domāšanu un veidot personīgo attieksmi. Darbnīcā tiks izsniegti arī materiāli. Darba valoda - angļu ar tulkojumu latviešu valodā, ja nepieciešams. Pieteikties: lukas.horvatovic@gmail.com

STARPTAUTISKĀ IZGLĪTĪBAS AKCIJA "PASAULES LIELĀKĀ MĀCĪBU STUNDA" LATVIJĀ (2017. GADA SEPTEMBRIS – DECEMBRIS)

Pasaules lielākā mācību stunda (PLMS) ir starptautiska izglītības akcija, kas vienlaikus norisināsies gandrīz simts pasaules valstīs. Šogad PLMS vadmotīvs - ilgtspējīgs pārtikas patēriņš un veselīgs dzīvesveids. Aicinām pedagogus un skolēnus piedalīties gan UNESCO LNK izveidotajā pārtikas projektā „Katram šķīvim savs stāsts”, gan pašiem sagatavot inovatīvu mācību stundu, kas veltīta kādam no 17 ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem. Visi plāni tiks apkopoti īpašā publikācijā, un 10 veiksmīgākie - apbalvoti noslēguma ceremonijā decembrī.

Aicinām mācību stundu plānus sagatavot un īstenot UNESCO nedēļā no 9. līdz 15. oktobrim vai Ekoskolu Rīcības dienās un nosūtīt tos kopā ar lielu aprakstu un vienu fotogrāfiju UNESCO LNK līdz 30. oktobrim (e-pasts: programmas@unesco.lv). Pasaules lielāko mācību stundu Latvijā organizē UNESCO LNK, to atbalsta Izglītības un zinātnes ministrija, kā arī LAPAS, LAPSA, VIF Ekoskolu programma u.c. Vairāk info: www.unesco.lv

<http://lapas.lv/lv/pieteikties/>

Par izdevuma saturu atbild "Latvijas Platforma attīstības sadarbībai".